

Latvijas Republikas
Labklājības ministrija

SOCIĀLAIS ZIŅOJUMS

par 2001.gadu

Rīga
2002.gads

ISBN 9984-9559-2-3

LR Labklājības ministrijas
Sociālais ziņojums par 2001.gadu

Publicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta.

Savus komentārus, ieteikumus un jautājumus lūdzam adresēt:

**LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA**

Skolas iela 28

Rīga, LV-1331

Tālrunis: 7021720

Fakss: 70216445

e-pasts: lm@lm.gov.lv

Sociālais ziņojums ir pieejams Internetā: <http://www.lm.gov.lv>

Sociālo ziņojumu angļu valodā tulkojusi Dace Liepiņa

Sagatavots iespiešanai un iespiests SIA "Brigitas tipogrāfija"

2002.gada oktobris

Cienījamais lasītāj!

Šogad Sociālais ziņojums, kura pamatuzdevums ir sniegt kopsavilkumu par sociālās politikas attīstību Latvijā, iznāk jau piekto reizi.

Šajos gados Sociālais ziņojums nemainīgi ir palicis uzticīgs sākotnēji izvirzītajam mērķim – vienkopus izvērtēt un analizēt tos procesus sociālās drošības jomā, kas norisinās mūsu sabiedrībā un skar ikvienu no mums. Piecos gados tas ir pierādījis savas eksistence nepieciešamību, kā arī atradis savus lasītājus. To izmanto darbā gan pētnieki, gan diplomāti, gan valdības locekļi, gan studenti. Sociālais ziņojums ir arī viena no vispieprasītākajām informācijām Labklājības ministrijas Interneta mājas lapā. Lielo ieinteresētību un plašo auditoriju iespējams skaidrot ar Sociālā ziņojuma unikalitāti, jo tas ir vienīgais apkopojošais izdevums par sociālās drošības sfēras jautājumiem Latvijā.

Kā zināms, sociālā drošība ir pamats visam. To nemainīgi pierāda arī socioloģiskie pētījumi, kur par galvenajām mūsu sabiedrības problēmām regulāri tiek minēti tieši sociālie jautājumi. Pensijas, pabalsti, bezdarbs, veselības aprūpe vai zāles tieši var skart ikvienu iedzīvotāju vai tā tuviniekus, tādējādi šīs lietas ikviens izjūt visai personīgi. Par sociālās sfēras jautājumu popularitāti var spriest arī pēc tā, ka priekšvēlēšanu laikā tieši Labklājības ministrija un tās kompetences jautājumi bija sabiedrības uzmanības centrā, jo turpat vai ikviena politiskā partija un lielākais vairums deputātu kandidātu izteicās

par veselības aprūpi vai sociālo sistēmu Latvijā. Tomēr būtu pilnīgi nepamatoti domāt, ka vienas ministrijas spēkos ir atrisināt visas sabiedrības sociālās problēmas. Tās jārisina valsts līmenī un kompleksi, lai būtu iespējams daudz operatīvāk pilnveidot un attīstīt jau izveidoto sociālās drošības sistēmu.

Pēdējos gados Latvijā daudz noteiktāk nostabilizējusies pilsoniskā sabiedrība, izveidojies regulārs un stabils dialogs starp valdību un iedzīvotājiem. Arī Labklājības ministrija daudz straujāk attīstījusi sadarbību ar dažādām nevalstiskajām organizācijām. Regulāri notiek konsultācijas normatīvo aktu tapšanas laikā. Sabiedrisko organizāciju pārstāvji piedalās dažādās darba grupās, gan apspriežot nepieciešamās izmaiņas vai papildinājums likumdošanā, gan strādājot pie tiem. Tāpat, kopīgi sadarbojoties valsts un nevalstiskajam sektoram, realizēti vai pašlaik vēl turpinās dažādi projekti. Jaunajā Sociālajā ziņojumā iekļautajā integrētajā sadaļā "Sadarbība sociālajā jomā" atspoguļots un analizēts tieši šis aspekts.

Piektais Sociālais ziņojums piedāvā informāciju un izvērstu analīzi par sociālās drošības sistēmas attīstību 2001.gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados tā veidošanā ir piedalījušies Labklājības ministrijas speciālisti. Vēlos visiem pateikties par ieguldīto darbu šā jubilejas Sociālā ziņojuma sagatavošanā.

Viktors Jaksons

LR labklājības ministrs

Saturs

levads	6
1. Sociāli ekonomiskā situācija	7
1.1. Pārmaiņas ekonomikā	7
1.2. Demogrāfiskā situācija	8
1.3. Mājsaimniecības	9
1.4. Labklājības sektora finansējums	9
2. Sabiedrības veselība	11
2.1. Veselības aprūpe	12
2.1.1. Iedzīvotāju veselība	12
2.1.2. Veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana	14
2.2. Veselības aprūpes reforma	15
2.2.1. Veselības aprūpes finansēšanas reforma	15
2.2.2. Veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju struktūras optimizācija	16
2.3. Farmācija	17
2.3.1. Farmaceutiskās aprūpes pieejamība	17
2.3.2. Farmaceutiskās aprūpes personāla resursi	19
2.3.3. Farmaceutiskās aprūpes nodrošināšana	19
2.3.4. Nodrošinājums ar valsts garantētām kompensējamām zālēm	20
2.4. Sabiedrības veselības stratēģija	21
2.5. Vides veselība	22
2.6. Kopsavilkums	25
3. Darbs	26
3.1. Darba tirgus	26
3.1.1. Nodarbinātība un bezdarbs	26
3.1.2. Darba samaksa	29
3.2. Darba tiesiskās attiecības	32
3.2.1. Darba likums	32
3.2.2. Darba strīdi	32
3.3. Darba drošība un veselības aizsardzība	33
3.3.1. Darba aizsardzības sistēmas attīstība	33
3.3.2. Industriālo iekārtu drošība	35
3.3.3. Nelaiemes gadījumi un arodsaslimšanas darba vietās	35
3.4. Kopsavilkums	38
4. Sociālā drošība	40
4.1. Valsts sociālā apdrošināšana	40
4.1.1. Valsts sociālās apdrošināšanas finansēšana	40
4.1.2. Valsts pensiju apdrošināšana	44
4.1.3. Maternitātes un slimības apdrošināšana	51
4.1.4. Valsts sociālā apdrošināšana bezdarba gadījumam	54
4.1.5. Valsts sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām	55
4.2. Sociālā palīdzība	56
4.2.1. Materiālie pabalsti	56
4.2.2. Sociālās palīdzības pakalpojumi	59
4.3. Kopsavilkums	64

5. Sadarbība sociālajā jomā	65
5.1. Sociālais dialogs66
5.2. Nozīmīgākie sadarbības partneri66
5.3. Kopsavilkums69
6. Pielikumi	70
6.1. Statistiskais pielikums	70
6.2. 2002.gadā pieņemtie tiesību akti	90
6.3. Bibliogrāfija94
Autorkolektīvs	96